

Konsulentordning om facilitering af kollektive virkemidler

"Udtagningskonsulenter"

Særpulje for bevillingsåret 2023

1. Baggrunden for konsulentordningen

Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug (Landbrugsaftalen, oktober 2021) skal understøtte den grønne omstilling i land- og skovbrugssektoren og sikre en forbedring af det danske vandmiljø og bedre plads til naturen i landbrugslandet.

Aftaleparterne bag landbrugsaftalen er enige om, at landbrugerne skal have mulighed for at udtage og vådgøre så mange lavbundsjorder som muligt. Det er parternes ambition, at der skal udtages 100.000 ha lavbundsjorder inkl. randarealer. I implementering af landbrugsaftalen indgår en række elementer, der skal understøtte den samlede indsats for udtagning og de kollektive kvælstofvirkemidler. Et af elementerne er et korps af udtagningskonsulenter, der skal videreføre og udvide det nuværende koncept for oplandskonsulenter, som har haft hovedfokus på minivådområder. Aftaleparterne er enige om en indsats til og med 2027.

De afsatte midler i aftalens første år, i alt 10 mio. kr., administreres af Promilleafgiftsfonden.

2. Beskrivelse af opgaverne for udtagningskonsulenterne

Ministeriet har beskrevet de opgaver, som udtagningskonsulenterne skal løses under konsulentordningen. Notat herom er vedlagt nedenfor. Tilskuddet fra fonden anvendes til projekter, der organiserer og finansierer udtagningskonsulenternes arbejde.

Tilskud bliver givet med hjemmel i Landbrugsstøtteleven, jf. lovbekendtgørelse nr. 115 af 6. februar 2020 samt aktivitetsbekendtgørelsens kapitel 2 om støtte til videnovertagelse og informationsaktioner samt rådgivning i bekendtgørelse nr. 2129 af 17. december 2020 om støtte til fordel for primær jordbrugsproduktion og forarbejdning af landbrugsprodukter omfattet af EU's statsstøtteregler og finansieret af landbrugets promille- og produktionsafgiftsfonde m.v.

Opmærksomheden skal navnlig henledes på følgende krav:

- Støtten skal kunne opnås af alle de støtteberettigede virksomheder i det pågældende område. Når projektets aktiviteter leveres af producentgrupper, sammenslutninger eller andre organisationer, må adgangen hertil ikke være betinget af medlemskab.
- Når der gives direkte 1:1 rådgivning af lodsejere / landmænd kan tjenesteydelsen maksimalt udgøre 1.500 EUR pr. rådgivning.

Fonden kan støtte op til 100 pct. af udgifterne.

Der opfordres til, at det af kommunikationen og videndelingen fremgår, at indsatsen er finansieret af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri via Promilleafgiftsfonden for landbrug.

3. Om ansøger

Projektejer / ansøger skal være en juridisk enhed. Både én aktør og et konsortium kan komme i betragtning.

4. Tildelingskriterier

Ved prioriteringen af ansøgningerne foretages en vurdering af, i hvilket omfang:

1. Projektet består af en landsdækkende indsats, som indeholder de nævnte opgaver, jf. opgavebeskrivelsen
2. Ansøger har faglig indsigt i miljøområdet, herunder kollektive virkemidler
3. Ansøger har erfaringer med lignende koordinerende opgaver og netværk
4. Ansøger har erfaring med dialog og samarbejde med myndigheder

Som ansøger skal man i projektansøgningen forholde sig til tildelingskriterierne.

5. Forhold som ansøger skal være opmærksom på

Forvaltningen af tilskudsordningen hos Promilleafgiftsfonden for landbrug betyder, at aktiviteter skal gennemføres i henhold til lovgrundlaget for fonden, samt at det er fondens bestyrelse, som vurderer og prioriterer mellem ansøgningerne.

Der henvises derfor til fondens generelle vejledning om ansøgning om tilskud fra Promilleafgiftsfonden samt vejledning om revision af tilskudsmidler modtaget fra Promilleafgiftsfonden. Begge vejledninger er tilgængelige på fondens hjemmeside. I tilskudsvejledningen findes blandt andet information om bevillingsperiode, muligheder for projektændringer, udbetaling af tilskud og om afrapportering til Promilleafgiftsfonden for anvendelsen af tilskuddet i form af et revisorpå-tegnet regnskab samt en beretning om de gennemførte aktiviteter.

Bevillingsperioden for det aktuelle opslag er 2023. For nærværende ansøgningsrunde, som afvikles i slutningen af 2022 og starten af 2023, kan projektperioden dog tidligst begynde, når fonden har truffet afgørelse om tilskud.

6. Ansøgningsfrist- og form

Fristen for indsendelse af ansøgningen er **den 4. januar 2023 kl. 12.00**.

Ansøgningsmaterialet herunder vejledninger og det særlige ansøgningskema for særpuljen er tilgængeligt på fondens hjemmeside.

Opgavebeskrivelse for udtagningskonsulenter

Problemstilling

I forlængelse af Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021 (herefter landbrugsaftalen) skal der udmøntes 10 mio. kr. årligt til et korps af udtagningskonsulenter. Indeværende notat beskriver opgaver og organisering for udtagningskonsulenterne.

Baggrund

Aftaleparterne bag landbrugsaftalen er enige om, at landbrugerne skal have mulighed for at udtage og vådgøre så mange lavbundsjorder som muligt. Det er parternes ambition, at der skal udtages 100.000 ha lavbundsjorder inkl. randarealer. I implementering af landbrugsaftalen indgår en række elementer, der skal understøtte den samlede indsats for udtagning og de kollektive kvælstofvirkemidler. Et af elementerne er et korps af udtagningskonsulenter, der skal videreføre og udvide det nuværende koncept for oplandskonsulenter, som har haft hovedfokus på minivådområder. De nye udtagningskonsulenter skal have et bredere fokus på de udtagningsordninger, som kan søges af lodsejere til mindre udtagningsprojekter. Det er særligt projekter hvor der kun er én eller få lodsejere involveret, herunder minivådområde- og klima-lavbundsordningen. Udtagningskonsulenternes arbejde skal bidrage til den samlede målopfyldelse i forhold til klima og kvælstof. Der er afsat finansiering til udtagningskonsulenter i perioden 2022-2027 på 10 mio. kr. årligt.

Organisering

Udtagningskonsulenterne indgår i en samlet organisering for udtagningsindsatsen, hvor staten foretager en kortlægning af indsatsbehovet i hele landet, kommunerne og Vandoplandsstyregruppen (VOS) planlægger og koordinerer den overordnede udtagningsindsats på hovedvandsoplandsniveau, mens udtagningskonsulenterne fungerer som lodsejerens kontaktperson og bindeled til kommunerne/VOS'erne. Udtagningskonsulenterne skal således sammen med kommunerne og VOS'en i det givne hovedvandopland understøtte udtagningsindsatserne lokalt. VOS'erne, kommunerne og udtagningskonsulenterne opererer ud fra et fælles mål om at sikre den størst mulige reduktion af kvælstof og/eller CO₂ i det enkelte hovedvandopland inden 2030. Kommunernes understøttende arbejde er ikke finansieret indenfor rammen.

Opgavebeskrivelse

Udtagningskonsulenternes opgave er at skabe øget interesse for at indgå i udtagningsprojekter blandt lodsejere, og at agere bindeled til kommuner, VOS'er og andre aktører, som er centrale for udtagningsindsatsen i det enkelte hovedvandopland. Samtidig skal de – i tæt dialog med kommuner og VOS'er – sikre, at de rigtige projekter placeres de rigtige steder i forhold til at opnå størst effekt. Udtagningskonsulenterne skal facilitere og drive opstarten af udtagningsprojekter. Dette indebærer at skabe dialog mellem lodsejere og kommuner/VOS'er, bistå enkelte

lodsejere med projektering og ansøgning af tilskud samt gennem arbejdet i VOS'erne, at videreformidle større projekter til kommunerne og/eller Naturstyrelsen.

Konsulenterne har en særlig opgave i forhold til udtagningsprojekter, som lodsejere selv kan søge tilskud til, hvor de kan bistå lodsejeren med den konkrete ansøgning. I særlige tilfælde kan udtagningskonsulenterne desuden være ansøger/projektejer på mindre lavbunds- og vådområdeprojekter med én eller få ejere. Det kan alene ske, hvis en kommune konkret anmoder om, at udtagningskonsulenter kan blive ansøger/projektejer på et konkret projekt under klima-lavbundsordningen.

Samtidig kan udtagningskonsulenterne efter forespørgsel desuden hjælpe andre udtagningsaktører (kommuner, stat og fonde) med facilitering af dialog med lodsejere om konkrete, større projekter. Fx kan der foretages en interessekortlægning blandt de lokale lodsejere, med henblik på at afdække tilslutningen til større udtagningsprojekter. Konsulenterne kan også bidrage til at styrke samarbejdet mellem udtagningsaktørerne.

Det er konsulentens opgave – i tæt samarbejde med kommuner og VOS'er – at sammentænke projekter på tværs af indsats, og sikre, at de projekter, som har den største effekt i forhold til klima og kvælstof, realiseres. Konsulenten skal således hjælpe lodsejer med at vurdere, hvilket virkemiddel der bedst bidrager til den samlede målopfyldelse. Det er derfor vigtigt, at konsulenterne er i tæt dialog med kommunerne/VOS'erne og holder sig ajour med status for de aktuelle kollektive indsats og de lokale tiltag i det givne hovedvandopland – fx gennem adgang til den nye digital 'Online-VOP'. Samtidig skal udtagningskonsulenten oplyse lodsejer om, hvilke andre projekter der er planlagt i nærområdet, så det er muligt at koordinere indsatsen på tværs af flere lodsejere og virkemidler. Konsulenten skal dog samtidig være imødekommende over for lodsejeres ønsker og behov i forhold til gennemførelse af konkrete projekter.

Konsulenten skal fungere som lodsejeres kontaktperson i den tidlige projektfase. Dette indebærer, at konsulenten skal rådgive lodsejer ift. placering af projektet samt bistå med at skabe kontakt til andre aktører, herunder relevante myndigheder. Konsulenten skal orientere lodsejer om de forskellige muligheder for at deltage i kollektive indsats, herunder de tilskudsfinansierede virkemidler. Konsulenten kan informere om de krav og forpligtelser, man som tilsagnshaver skal leve op til under de forskellige tilskudsordninger samt hjælpe lodsejer til at sætte sig ind i tilskudsvilkår mv.

Såfremt lodsejeren ønsker at søge om tilskud til et udtagningsprojekt, kan udtagningskonsulenterne også bistå lodsejere i ansøgningsprocessen ved tilskud til minivådområde eller klima-lavbundsprojekt. Dette omfatter bistand ved udarbejdelse af ansøgning samt projektering af projektet i forhold til konkret placering og dimensionering mv. Endvidere indgår understøttelse af lodsejers samspil med kommunerne, herunder afklaring af nødvendige tilladelser og beskyttelseshensyn. Såfremt lodsejer ønsker, at udtagningskonsulenten skal bistå med projektledelse efter der er givet tilsagn, kan der søges finansiering til projektledelse i de enkelte ordninger.

Udtagningskonsulenterne skal videreføre oplandskonsulenternes arbejde om at sikre etablering af minivådområder. For minivådområdeordningen er der behov for at udtagningskonsulenterne bl.a. udfylder en "konsulenterklæring" i forbindelse med ansøgningen. For at kunne underskrive erklæringen, skal konsulenten foretage de indledende undersøgelser og faglige vurderinger, som er beskrevet for ordningen.

Det samlede korps af konsulenter skal bestå af eksperter, der er specialiseret i udtagning af lavbundsjorder. Udtagningskonsulenterne skal have en teknisk myndighedsforståelse, et indgående lovgivningskendskab samt en indsigt i de muligheder og forhindringer, der ligger i de forskellige tilskudsordninger. Udtagningskonsulenterne skal besidde en legitimitet, der gør dem i stand til at skabe opmærksomhed og tillid blandt lodsejere, som kan motivere til at indgå i kollektive indsatser. Med stærke kompetencer indenfor facilitering, skal konsulenterne desuden være i stand til at indgå i dialog med en bred vifte af aktører.

Udtagningskonsulenternes hovedopgaver omfatter følgende:

- Facilitere og drive opstarten af udtagningsprojekter, hvor lodsejere selv kan ansøge om tilskud.
- Rådgive om tilskudsmuligheder og bistå i ansøgningsprocessen.
- Bidrage til, at de kollektive indsatser bliver sammentænkt, så der sikres den størst mulige effekt i forhold til klima og kvælstof.
- Projektering af projektet herunder placering, dimensionering, udformning i overensstemmelse med bekendtgørelse og vejledning for den pågældende ordning.
- Udarbejde projektbeskrivelse og udbudsmateriale samt bistå med indhentning af tilbud.
- Videreføre det arbejde, som oplandskonsulenterne laver i dag, og sikre fortsat etablering af minivådområder. Herunder at underskrive ”konsulenterklæringen”, som er et kriterie for at opnå tilsagn på minivådområdeordningen.
- Tilstræbe en ligelig fordeling af tidsforbrug på henholdsvis lavbundsprojekter og minivådområder. Anvendelse af mere end halvdelen af tilskuddet på det ene område skal godkendes af Fødevarerministeriet på forhånd.

I tillæg hertil kan udtagningskonsulenternes i mindre omfang bistå med følgende opgaver:

- Understøtte den indledende dialog med lodsejere for konkrete, større projekter, på forespørgsel fra andre aktører som fx kommune og stat.